

Filozofická fakulta

Sdružená uměnovědná studia

Funkcie umenia

Muzikoterapia

Semestrálna práca

Brno 2012/13

Andrea Čavojská

Učo: 416012

Funkcie umenia

„Slovo funkce pochází z latiny, kde znamená konat, vykonávat, působit. G. W. Leibniz zavedl termín do matematiky, později se termín zabydlel i ve společenských vědách, zvláště v lingvistice, psychologii, sociologii, estetice.“¹

„Široký a složitě uspořádaný funkční terén umění rozdělíme ve vztahu k člověku do několika málo životních okruhů. Je možno také hovořit o jednotlivých funkčních úrovních, z nichž zde vybíráme oblast biologickou, psychologickou, sociální, ekonomickou, kulturní a duchovní. **Biologické funkce** umění se projevují v jeho funkci stimulační (podněcování smyslových orgánů a různých psychických i fyzických procesů), ve fyziologické relaxaci (uvolnění) nebo naopak tonifikaci (napětí), v ovlivňování různých fyziologických funkcí (biorytmy, oběhový systém, zažívací soustava atd.). **Psychologické funkce** jsou patrně nejbohatší. Patří sem funkce kognitivní (poznávací), expresivní (vyjadřovací), formativní a výchovné, abreaktivní (uvolnění od reagování), emocionálně motivační, psychoterapeutické (léčebné) aj. **Sociální funkce** umění postihují zejména mezilidskou komunikaci, potřebu sociální identifikace člověka (potřeba ztotožnit se s určitou skupinou, institucí, národem), koordinaci společenských činností (tanec, pochod, pracovní činnost, sport atd.). Sociální funkce umění předcházejí mnohdy nerozlišitelně ve funkce psychologické a naopak. Z dalších sociálních funkcí lze připomenout zejména funkci ideologickou, reprezentativní a světonázorovou. **Ekonomické funkce** umění se projevují v okamžiku, kdy se s ním začíná nakládat jak ose zbožím. **Kulturní funkce** umění se v dějinách uplatnily zejména ve zprostředkovávání základních vzorců chování určitých kulturních okruhů, ale i v úpravě životního prostředí (např. dekorativní funkce, hudba jako prostředí). Řadíme sem i funkci estetickou. Konečně **spirituální funkce** se promítly do náboženských systémů a do magicko-kulturních činností, své místo našly v mystice.“²

Muzikoterapia

Hudba vždy bola a aj bude neoddeliteľnou súčasťou každej ľudskej bytosti v každodennom živote. Ale prečo vlastne vznikla? A aké sú jej skutočné funkcie? Mnoho ľudí

¹ Poledňák, I.: Stručný slovník hudební psychologie. s. 71

² Kulka, J.: Psychologie umění. s. 22-23

v nej nevidí nič viac ako len prostriedok na relax. No na druhej strane sú ľudia, ktorí veria, že sa v nej ukrýva magická sila, ktorá vplýva na každý živý organizmus a dokáže liečiť telo i ducha.

V dnešnej dobe znovu objavujeme to, čo už dávno ľudia v minulosti o hudbe poznali a to pravdu o jej terapeutických schopnostiach. Autor Slavomír Solárik v knihe *Muzikoterapia alebo liečivá sila hudby* hovorí o tom, že hudba bola využívaná už v praveku ľuďmi na komunikáciu s božstvami, prípadne na zaháňanie strachu. V starovekom Grécku sú slávni hrdinovia gréckej mytológie spájaní s hudbou v súvislosti s liečením ako napríklad známy Odysseus, ktorému rana prestala krváčať pri hudbe a speve, alebo Achilles, ktorý spevom a hrou na lýre utišoval svoj hnev. Taktiež v starom Egypte hudbu využívali ako liek, dokonca sa predpisovala na recepty. Tieto tradície duchovného využitia hudby sa neskôr zachovali už len v rôznych domorodých kmeňoch ako súčasť šamanskej liečby. Ako je možné, že ľudstvo sa v priebehu svojho vývoja vzdalo svojich duchovných vedomostí a schopností týkajúcich sa hudby, ktoré mu uľahčovali život a prinášali mu radosť zo života? Myslím si, že táto zmena nastala vtedy, keď sa ľudia začali vzdalovať od prírody a prešli z duchovného na materialistický a teda konzumný spôsob života. Hudbu začali vnímať ako akýsi kultúrny doplnok svojho stereotypného a monotónneho životného štýlu, neuvedomujúc si, pozitívny alebo aj negatívny dopad jej vplyvu.

Dnes žijeme v období akéhosi návratu k starým tradíciám a praktikám a tak objavujeme veci už dávno objavené a pokúšame sa ich zdokonaľiť. Príkladom toho je aj využívanie muzikoterapie v psychologickkej alebo psychiatrickej praxi. Dokonca aj filmoví tvorcovia sa v minulosti približovali k tomuto zabudnutému umeniu využívania hudby na terapeutické účely, o čom svedčí známa kultová filmová trilógia Zdeňka Trošku s názvom *Slnko, seno a ...*, v ktorej akoby okrajovo vykreslil pôsobenie určitých foriem hudby na dojivosť kráv miestneho družstva. Možno autor túto tematiku poňal trochu recesisticky, nakoľko film bol nakrútený za minulého režimu, v každom prípade však mnohých divákov či už chtiac alebo nechtiac núti k zamysleniu. A samozrejme mnohí z nás vedia, že kvalitné masáže sa bez príjemnej terapeutickkej hudby vôbec nezaobídu. To čo možno nie je až natoľko známe ale dokázané svetoznáмым japonským vedcom Dr. Masaru Emotom, je pôsobenie hudby na štruktúru vody, ktorá potom mení svoje vlastnosti tak, že môže byť pre toho, kto ju vypije liekom alebo naopak jedom.

Pretože tak ako hudba lieči na jednej strane, tak môže aj pôsobiť devastačne na strane druhej. Nakoľko som toho názoru, že hudba môže byť zneužitá ako nebezpečná moderná

zbraň proti širokým masám predovšetkým mladých ľudí a podľa môjho názoru aj zneužívaná je, je potrebné s ňou narábať nanajvýš citlivo, aby tento nádherný dar z nebies bol pre nás ľudí požehnaním a nie prekliatím.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

Literatúra

KULKA J.: *Psychologie umění*. 2. přepracované a doplněné vydání Praha: Grada Publishing 1., 2008, 440 s., ISBN 978-80-247-2329-7

POLEDŇÁK I.: *Stručný slovník hudební psychologie*. 1. vydání Praha: Supraphon n. p., 1984, 459 s., 02-008-84

SOLÁRIK S.: *Muzikoterapia alebo liečivá sila hudby*. Vydal autor, 2008, 59 s., ISBN 978-80-970035-6-2